

ОПРЕДЕЛЕНИЕ

№ 9604

Варна, 04.09.2025 г.

Административният съд - Варна - Х състав, в закрито заседание в състав:

СЪДИЯ: МАРИЯНА ШИРВАНЯН

като разгледа докладваното от съдията Марияна Ширванян административно дело № 633/2025 г. на Административен съд - Варна, за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.267 ДФЕС.

Страни в производството пред Административен съд Варна са:

1.И.М.И. и

2.Директора на Териториалното поделение на Националния осигурителен институт

За да постави преюдициалните въпроси към Съда на Европейския съюз (СЕС),

Съдът съобрази следното:

1.Правна уредба

1.1.Правото на Европейския съюз

Съображение 1, 2, 4, 5, 13, Член 1, б. „й“, „к“ и „р“, Член 3, параграф 1, б.„з“, Член 11, Член 65 от Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година за координация на системите за социално осигуряване (Текст от значение за ЕИП и Швейцария) /<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/ALL/?uri=CELEX:32004R0883/>; /version: 31/07/2019/; / Регламент (ЕО) № 883/2004 /

Член 11 от Регламент (ЕО) № 987/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 16 септември 2009 година за установяване процедурата за

прилагане на Регламент (ЕО) № 883/2004 за координация на системите за социална сигурност (Текст от значение за ЕИП и за Швейцария)

(<https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2009/987/oj/bul>);/Current consolidated version: 01/01/2018/; / Регламент (ЕО) № 987/2009, Регламент за приложение/

1.2.Национална уредба

Кодекс за социално осигуряване (КСО)

Раздел III

Парични обезщетения за безработица

Чл. 54а. (Нов - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 115 от 2004 г., бр. 105 от 2006 г., бр. 109 от 2008 г., в сила от 1.01.2009 г., бр. 99 от 2017 г., в сила от 1.01.2018 г.) Право на парично обезщетение за безработица имат лицата, за които са внесени или дължими осигурителни вноски във фонд "Безработица" най-малко 12 месеца през последните 18 месеца преди прекратяване на осигуряването и които:

1. (изм. - ДВ, бр. 109 от 2008 г., в сила от 1.01.2009 г.) имат регистрация като безработни в Агенцията по заетостта;

2. (изм. - ДВ, бр. 105 от 2006 г., бр. 100 от 2010 г., в сила от 1.01.2011 г., бр. 100 от 2011 г., в сила от 1.01.2012 г., бр. 98 от 2015 г., в сила от 1.01.2016 г.) не са придобили право на пенсия за осигурителен стаж и възраст в Република България или пенсия за старост в друга държава или не получават пенсия за осигурителен стаж и възраст в намален размер по чл.68а или професионална пенсия по чл.168;

3. (изм. – ДВ, бр. 107 от 2014 г., в сила от 1.01.2015 г., доп., бр. 54 от 2015 г., в сила от 17.07.2015 г., изм., бр. 99 от 2017 г., в сила от 1.01.2018 г.) не упражняват трудова дейност, за която подлежат на задължително осигуряване по този кодекс или по законодателството на друга държава, с изключение на лицата по чл.114а от Кодекса на труда.

(2) (Нова - ДВ, бр. 105 от 2006 г.) За придобиване право на парично обезщетение по ал. 1 се зачита и времето:

1. на платен и неплатен отпуск за отглеждане на дете;

2. (доп. – ДВ, бр. 1 от 2014 г., в сила от 1.01.2014 г., изм., бр. 30 от 2018 г., в сила от 1.07.2018 г.) на платените и неплатените отпуски за временна

неработоспособност и за бременност и раждане, както и отпуса при осиновяване на дете до 5-годишна възраст;

3. на неплатения отпуск до 30 работни дни през една календарна година;

4. (доп. – ДВ, бр. 102 от 2018 г., в сила от 1.01.2019 г.) зачетено за осигурителен стаж по законодателството на друга държава на основание на международен договор, по който Република България е страна или на европейските регламенти за координация на системите за социална сигурност.

(3) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 105 от 2006 г., доп., бр. 28 от 2020 г., в сила от 13.03.2020 г.) Паричното обезщетение за безработица се отпуска въз основа на заявление до териториалното поделение на Националния осигурителен институт, подадено по електронен път с квалифициран електронен подпис или с персонален идентификационен код в Националния осигурителен институт, или на хартиен носител в съответната дирекция "Бюро по труда".

(4) (Отм. - ДВ, бр. 112 от 2003 г., предишна ал. 3, изм., бр. 105 от 2006 г., бр. 100 от 2010 г., в сила от 1.01.2011 г.) Паричното обезщетение за безработица се изплаща от датата на последното прекратяване на осигуряването, ако:

1. заявлението по ал. 3 е подадено в тримесечен срок от тази дата;

2. лицето се е регистрирало като безработно в Агенцията по заетостта в срок 7 работни дни от тази дата.

(5) (Нова - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 1.01.2011 г.) Ако заявлението по ал. 3 е подадено по неуважителни причини след изтичането на срока по ал. 4, т. 1, паричното обезщетение се изплаща от датата на заявлението за определения по чл.54в или чл.54б, ал.3 или ал. 4 период, намален със закъснението.

(6) (Нова - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 1.01.2011 г., доп., бр. 99 от 2012 г., в сила от 1.01.2013 г.) Ако заявлението по ал. 3 е подадено в срока по ал. 4, т. 1, а регистрацията на лицето като безработно в Агенцията по заетостта е направена след изтичане на срока по ал. 4, т. 2 по неуважителни причини, паричното обезщетение се изплаща от датата на регистрацията за определения по чл.54в или чл.54б, ал.3 или ал. 4 период, намален със закъснението.

Чл. 54ж. (Нов - ДВ, бр. 1 от 2002 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 100 от 2010 г., в сила от 1.01.2011 г.) Паричните обезщетения за безработица се отпускат, изменят, отказват, спират, прекратяват, възобновяват и възстановяват с разпореждане на длъжностното лице, на което е възложено ръководството на осигуряването за безработица или друго длъжностно лице, определено от ръководителя на териториалното поделение на Националния осигурителен институт.

2. Съдебна практика на Съда на ЕС

Решаващият съдебен състав на Административен съд Варна е констатирал, от съдържащите се в сайта на Съда на Европейския съюз решения, съдебна практика по следните дела:

Решение на Съда (трети състав) от 8 май 2019 година по дело C631/17 със страни SF срещу Inspecteur van de Belastingdienst; ECLI:EU:C:2019:381;

Решение на Съда (осми състав) от 5 март 2020 година по дело C135/19 със страни Pensionsversicherungsanstalt срещу CW; ECLI:EU:C:2020:177;

Решение на Съда (втори състав) от 13 октомври 2022 година по дело C713/20 със страни Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbank срещу X и Y срещу Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbank; ECLI:EU:C:2022:782;

Определение на Съда (седми състав) от 24 март 2023 година по дело C30/22 със страни DV срещу Директор на Териториално поделение на Националния осигурителен институт — Велико Търново; CLI:EU:C:2023:259

и образувано дело C-116/25 по преюдициален въпрос относно тълкуването на разпоредби на КСО относно обезщетението за осигурителния риск „безработица“ в светлината на Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година за координация на системите за социално осигуряване.

3. Фактите по спора:

Съдът е приел за установени следните факти:

Предмет на проверка в производството пред Административен съд Варна е Решението на директора на ТП – Варна на НОИ №2153-03-39/06.03.2025г., с което е отхвърлена жалбата на И.М.И. срещу Разпореждане № 031-00-6149-3/28.01.2025г. на Ръководителя на

осигуряването за безработица в ТП – Варна на НОИ, с което на основание чл.54ж, ал.1 от КСО, и във връзка с чл.11, §3, б.а и чл.65, §2 от Регламент (ЕО) № 883/2004г., му е отказано отпускане на парично обезщетение за безработица.

Констатирано е в хода на административното производство, че в периода от 02.07.2007 г. до 10.11.2024 г. – 10 г. и 5 м. г-н И. работи на трудов договор в Италия. Последното му трудово правоотношение на длъжност „моряк“ е с работодателя „Costa Crociere“ – Италия. То е прекратено, считано от 09.11.2024 г., когато завършва и последния му период на заетост.

През месец ноември 2024 г. г-н И. се завръща в Република България. На 18.11.2024 г. като безработно лице подава Заявление вх. № 302-6113 чрез директора на Дирекция „Бюро по труда“ - Варна, до директора на ТП - Варна на НОИ, за отпускане на парично обезщетение за безработица. В заявлението г-н И. е посочил, че последното му трудово правоотношение е с работодателя „Costa Crociere“ – Италия. Трудовото му правоотношение е прекратено, считано от 09.11.2024 г.. Г-н И. е посочил, че упражняваната по трудовото правоотношение трудова дейност е по законодателството на Италия за периода от 10.08.2024 г. до 09.11.2024 г. при работодател „Costa Crociere“ – Италия, в периода от 24 календарни месеца, предхождащи месеца на прекратяване на осигуряването. Към заявлението от 18.11.2024 г. г-н И. е приложил Заявление за удостоверяване на осигурителни периоди от друга държава-членка на ЕС/ЕИП или Швейцария за удостоверени осигурителни периоди в Италия: 05.03.2020 г. - 18.09.2020 г., 16.02.2021 г. - 02.10.20121 г., 21.02.2022 г. - 21.09.2022 г., 15.02.2023 г. - 13.08.2023 г., 10.12.2023 г. - 07.04.2024 г., 10.08.2024 г. - 09.11.2024 г. Г-н И. е представил и Декларация относно определяне на пребиваване във връзка с прилагане на чл. 65 (2) от Регламент (ЕО) №883/2004г., както и копие на документи, доказващи трудова заетост в Италия.

С Разпореждане № 031-00-6149-1/26.11.2024 г., издадено от длъжностно лице при ТП на НОИ - Варна, производството по отпускане на парично обезщетение за безработица е спряно с мотиви, че по служебен път ще се изиска удостоверяване на осигурителни периоди и доходи със СЕД U002 и СЕД U004 от компетентната институция на Италия, необходими за преценка на правото на парично обезщетение за безработица по чл. 54а от КСО.

Чрез Системата за електронен обмен на социално-осигурителна информация между Република България и Европейския съюз на 04.12.2024 г. до компетентната институция на Италия е изпратен структуриран електронен документ СЕД U001CB с искане за удостоверяване на осигурителния стаж на г-н И. през периода от 15.02.2023 г. до 09.11.2024 г.

и посочване причината за прекратяване на последната му заетост, и структуриран електронен документ СЕД U003 с искане за удостоверяване на осигурителния му доход за посочения период, ведно с приложенияте от него трудово-правни документи (сканирани).

Съгласно справка за приети документи вх. №031-00-6149/09.01.2025 г., е констатирано, че г-н И.И., представя преносим документ ПД U1, издаден от компетентната институция на Италия на 11.12.2024 г., с удостоверени периоди на осигурена заетост, както следва: 02.09.2007 г. - 02.02.2008 г.; 20.07.2008 г. - 30.10.2008 г.; 05.03.2009 г. - 20.07.2009 г.; 13.10.2009 г. - 21.02.2010 г.; 06.06.2010 г. - 12.10.2010 г.; 02.12.2010 г. - 25.05.2011 г.; 08.10.2011 г. - 02.04.2012 г.; 20.10.2012 г. - 09.04.2013 г.; 24.08.2013 г. - 27.01.2014 г.; 10.04.2014 г. - 01.09.2014 г.; 18.10.2014 г. - 24.10.2014 г.; 02.11.2014 г. - 07.11.2014 г.; 09.11.2014 г. - 24.03.2015 г.; 15.06.2015 г. - 20.10.2015 г.; 24.01.2016 г. - 25.06.2016 г.; 01.12.2016 г. - 09.12.2016 г.; 17.01.2017 г. - 15.07.2017 г.; 15.10.2017 г. - 08.04.2018 г.; 22.08.2018 г. - 02.02.2019 г.; 02.07.2019 г. - 18.12.2019 г.; 05.03.2020 г. - 17.09.2020 г.; 16.02.2021 г. - 01.10.2021 г.; 21.02.2022 г. - 20.09.2022 г.; 15.02.2023 г. - 13.08.2023 г.; 10.12.2023 г. - 07.04.2024 г. и 10.08.2024 г. - 09.11.2024 г.; удостоверен доход за периода от 01.08.2023 г. до 13.08.2023 г. - 13198.00; от 10.12.2023 г. до 07.04.2024 г. - 23214.00 и от 10.08.2024 г. до 09.11.2024 г. - 17993.00, причина за прекратяване на последната заетост „изтичане срока на договора“.

След представен преносим документ U1, издаден от компетентната институция в Италия, производството по заявлението на г-н И. е възобновено на 20.01.2025 г. с Разпореждане № 031-00-6149-2.

Извършена е проверка на данните, съдържащи се за И.М.И. в информационната система на НОИ.

От Регистъра на трудовите договори е констатирано, че г-н за И. липсват данни за подадени уведомления по чл. 62, ал. 5 от КТ за сключени трудови договори с работодатели/осигурители в България за периода след 20.10.2000 г., с изключение на един кратък период - от 10.04.2024 г. до 01.08.2024 г. за 03 месеца и 20 дни при осигурителя „Вилстрой Варна“, ЕИК 207695720.

Констатирано е от данните в Регистъра на осигурените лица, че за г-н И. липсват подадени данни по чл. 5, ал. 4, т. 1 от КСО от осигурители в България, за периода след 20.10.2000 г. до издаване на обжалваното разпореждане, с изключение на един кратък период – от 10.04.2024 г. до 01.08.2024 г. - 03 мес. 20 дни при осигурителя „Вилстрой Варна“, ЕИК 207695720.

Съгласно информацията от Регистъра на осигурените лица след 20.10.2000 г. е констатирано, че г-н И. е получавал парично обезщетение за безработица през 2015 г., 2017 г., 2018 г., 2021 г. и 2022 г. по регистрация № 031-00-3248/05.05.2015 г. в размер общо на 4008.42 лв.; по регистрация № 031-00-3016/25.06.2018 г. в размер общо на 9211.96 лв. и по регистрация № 031-00-5194/22.10.2021 г. в размер общо на 13045.83 лв. (по данни от информационната система на НОИ).

Удостоверено е, че през периода от 02.09.2007 г. до 10.11.2024 г. - 10 г. 5 м., почти без прекъсване, И.М.И., ЕГН *****, е подлежал на осигуряване по законодателството на Италия, като през посочения период е работил при един и същ работодател на една и съща длъжност. Данните са установени от представените при предходната и при разглежданата в настоящото производство регистрация в НОИ на документи - трудови договори, удостоверения, фишове за заплати, издадени от същия работодател.

След извършване на проверки в регистрите на ТП на НОИ – Варна към 21.01.2025 г. и получаване на СЕД U017 и СЕД U004, на 28.01.2025 г. с Разпореждане №031-00-6149-3, издадено от длъжностно лице при ТП на НОИ – Варна, на г-н И.М.И. е отказано отпускане на обезщетение за безработица по чл. 54а от КСО. Като мотиви е посочено, че според чл. 65 (1) от Регламент (ЕО) №883/2004, безработно лице получава обезщетения за безработица от държавата по последната заетост, като по изключение от това правило, в съответствие с чл. 65 (2) от Регламент (ЕО) №883/2004, обезщетенията за безработица могат да се предоставят от институцията в държавата по пребиваване. С оглед приетото в определение по дело С-30/22 на СЕС, че чл. 65, § 2 от Регламент №883/2004 трябва да се тълкува, че не се прилага към положение, в което дадено лице подава заявление за получаване на обезщетения за безработица до компетентния орган на държавата-членка, в която не е завършило периоди на осигуряване, заетост или самостоятелна заетост и на територията, на която се връща след завършен период на осигуряване, заетост или самостоятелна заетост в друга държава-членка, в която то е пребивавало по смисъла на тази разпоредба през целия този период, органът приема, че към датата на подаване на заявлението - 18.11.2024 г. И. е нямал завършен период на осигуряване според българското законодателство, като завърнало се лице на територията на Република България след завършен период на осигуряване в Италия. Издателят на разпореждането обосновава извод, че лицето е трудово активно по законодателството на Италия от 02.09.2007 г. до 10.11.2024 г. - 10 г. 5 м. и не е придобило „последно“ осигурителен период според българското законодателство, поради което Република България не е държава по последна заетост, нито по пребиваване, поради което няма

основание да бъде отпуснато обезщетение за безработица по българското законодателство.

На 05.02.2025 г. г-н И. оспорва по административен ред пред Директора на ТП-Варна на НОИ, Разпореждане №031-00-6149-3/28.01.2025 г., като възразява, че компетентната институция не е извършила преценка за мястото на обичайно пребиваване на г-н И.И., като не е разгледала критериите, въз основа на които следва да се определи пребиваването на всяко едно лице и които следва да се приложат от всяка държава-членка по принцип при определяне на обичайното пребиваване на лицето. При безспорното наличие на завършен период на заетост с прекратен трудов договор в съответната - държава членка на ЕС и намерение за пребиваване в Република България на български гражданин, изпълнено изискване за подаване на декларация относно определянето на пребиваване във връзка с прилагане на чл. 65, § 2 от Регламент ЕО № 883/2004 г., заявлението за отпускане на обезщетение за безработица следва да бъде разгледано по същество със зачитане на осигурителния стаж и доход при определяне на обезщетението в държава-членка на ЕС. Посочено е, че претендираното парично обезщетение за безработица следва да бъде поискано именно по реда и условията на действащото българско законодателство, в съответствие с приложимите европейски регламенти за това. Средствата се възстановяват от компетентните институции на държавите - членки на ЕС, ЕИП и Швейцария за лицата, на които Държавното обществено осигуряване на Република България е отпуснало обезщетение за безработица по българското законодателство, съгласно чл. 65, § 6 от Регламент № 883/2004.

С Решение №2153-03-39 от 06.03.2025 г. на директора на Териториално поделение на Националния осигурителен институт – Варна е отхвърлена жалбата на г-н И. срещу Разпореждане № 031-00-6149-3/28.01.2025 г. на Ръководителя на осигуряването за безработица в Териториално поделение - Варна на Националния осигурителен институт, е което на основание чл. 54ж, ал. 1 от КСО и във връзка с чл. 11, § 3, буква „а“ и чл. 65, § 2 от Регламент (ЕО) 883/2004 г. му е отказано отпускане на парично обезщетение за безработица по чл. 54а от КСО.

Решаващият орган е приел, че с оглед даденото тълкуване на СЕС в Определение по дело C-30/22, чл. 65, §2 от Регламент №883/2004 не се прилага към положение, в което дадено лице подава заявление за получаване на обезщетения за безработица до компетентния орган на държава - членка, в която не е завършило периода на осигуряване, заетост или самостоятелна заетост и на територията на която се връща след завършен период на осигуряване, заетост или самостоятелна заетост в друга държава - членка, в която то е пребивавало по смисъла на тази разпоредба

през целия този период. По аргумент от чл. 61, § 2 от Регламент № 883/2004 и тъй като г-н И. е лице, което не е придобило „последно“ осигурителен период според българското законодателство, то право на обезщетение за безработица може да възникне само „ако положението му съответства на визираното в чл. 65 § 5, б. „а“ от този регламент във връзка с чл. 65, § 2 от него (дело С - 30/22). С оглед тълкуването на Съда на ЕС за приложението на чл. 65, § 2 от Регламента, положението на г-н И.М.И., е несъответно, тъй като е налице завръщане в държавата му на произход след прекратяване на трудовата му дейност в Италия, където е пребивавал във връзка с дейността си. Прието е, че Република България не е държава-членка по пребиваване по време на последната заетост на И.М.И. и, че за целите на данъчното облагане и социалното осигуряване г-н И. е пребивавал в Италия.

Предвид краткия срок, в който г-н И. е бил осигуряван в Република България след 20.10.2000 г. от 03 месеца и 20 дни, е прието, че лицето няма принос към системата ѝ за социално осигуряване, поради което е формиран извод, че в случай на уважаване на искането му за получаване на парично обезщетение за безработица от бюджета на българското държавно обществено осигуряване, на първо място ще бъде нарушен принципа на „всеобщност“ на осигуряването, доколкото г-н И. се връща в страната като икономически неактивен гражданин, който желае да ползва блага от бюджета на ДОО, въпреки, че не е имал принос в този бюджет през последните 25 години (с изключение на посочените 03 месеца и 20 дни). На второ място ще бъде нарушен принципа на „равнопоставеност“ на лицата, тъй като това би поставило И.И. в по-благоприятни условия по отношение на държавното обществено осигуряване, за сметка на останалите осигурени лица, които подлежат на осигуряване съгласно българското законодателство.

Посочено е, че г-н И. като напълно безработно лице, което е напуснало държавата по последната си заетост - Италия и отива в друга държава - членка, в случая - Република България, е следвало да се възползва от правото си за отпускане и изплащане на парично обезщетение за безработица съгласно чл. 64, § 1 от Регламент 883/2004, а именно от държавата по последната си заетост – Италия, което представлява т.нар. „износ на парично обезщетение за безработица“, който се удостоверява в преносим документ U2.

Посочено е, че основен критерий при определяне на държавата по пребиваване съгласно чл. 11 от Регламент (ЕО) № 987/2009 г. е трудово-правната връзка със съответната държава, характерът ѝ и нейната продължителност, като в случая, предвид установените периоди на заетост в друга държава-членка на ЕС (неправилно посочена като Германия, вместо

Италия), е установено, че е налице дълготрайна и стабилна трудова дейност в друга държава-членка на ЕС – Италия. Останалите критерии са спомагателни и не са от решаващо значение.

Административният орган сочи, че регистрацията в Дирекция „Бюро по труда“ се извършва за безработни лица, които активно търсят работа и са готови да започнат такава в указания срок, като от данните в РТД и РОЛ е направен извод, че г-н И. няма намерение да търси работа в България.

В заключение е посочено, че събраните доказателства и налични данни обосновават извод, че държавата по пребиваване съвпада с държавата по последна заетост, поради което на основание чл. 61 и по аргумент от чл. 65, ал. 2 и ал. 5, буква „а“ от Регламент (ЕО) № 883/2004, Република България не е компетентната държава нито по последна заетост, нито по пребиваване и няма основание да бъде отпуснато обезщетение за безработица по българското законодателство.

Посочено е, че средствата, които се отпускат след проведено производство по отпускане на парични обезщетения за безработица, се изплащат за сметка на Фонд „Безработица“ на Държавното обществено осигуряване на Република България. Във връзка с приложението на чл.65, §6 и чл.65, §7 от Регламент № 883/2004г. НОИ отправя искане за възстановяване на средствата от компетентните институции на държавите – членки на ЕС, ЕИП и Швейцария за лицата, на които е отпуснато парично обезщетение за безработица по българското законодателство. Но на Националния осигурителен институт се възстановява само част от сумата, която е превел като обезщетения от държавата, в която българският гражданин е полагал труд. НОИ няма право и не може да възстанови сумата в пълен размер. При тази регламентация изплащането на обезщетенията се извършва след цялостна и задълбочена проверка, като в конкретния случай е направен извод, че г-н И.И. не трябва да получава парично обезщетение за безработица, т.к. това би нанесло щета на българското държавно обществено осигуряване. Цитирани са в този смисъл решения на Върховния административен съд и на първоинстанционните административни съдилища, между които, но не изчерпателно – решение № 5450/11.04.2019г. на Върховния административен съд, постановено по адм.д. 9409/2018г.; решение № 45/11.01.2022г. на Административен съд – Пловдив, постановено по адм.д. 679/2021г.; решение № 146/30.10.2023г. на Административен съд – Търговище.

В обобщение – в хода на административното производство е установено, че И.М.И.:

1. е български гражданин,

2. с постоянен адрес в Република България;
3. има сключен граждански брак с българска гражданка, която живее в Република България, гр. Варна;
4. г-н И. работи по срочни трудови договори на кораб под италиански флаг, плаващ в италиански води и с работодател италианец;
5. след изтичането на срока на трудовите договори се прибира в Република България, където е семейството му, има жилище и се намира центърът на жизнените му интереси;
6. към момента на подаването на заявлението до НОИ за изплащане на обезщетението за безработица е регистриран като безработно лице в Агенцията по заетостта на Република България
7. и няма доходи от трудови отношения на територията на Република България или друга държава членка на ЕС, т.к. очаква да подпише договор за работа с работодателят на територията на Република Италия.

Тези факти не са спорни между страните, подкрепени са от приетия доказателствен материал по административното и съдебната преписка и са възприети от Съда.

За да постанови отказ за отпускане на обезщетение за безработица, административният орган е и изложил съображения, които Съдът обобщил по следният начин:

1.г-н И. полага труд като моряк, под италиански флаг в Република Италия;

2.г-н И. има осигурителен принос за риска „безработица“ във фондовете на осигуряването на Република Италия;

3.г-н И. не търси работа в Република България;

4.г-н И., за периодът, за който иска отпускане на обезщетение за безработица не е участвал с принос (осигурителни вноски) във Фонд „Безработица“ на Националния осигурителен институт на Република България;

5.при условие, че Националният осигурителен институт отпусне обезщетение за безработица на г-н И., ще има възможност да получи само част от заплатените суми от осигурителните фондове на Република Италия.

4.Приложения:

Към определението да се приложат в заверени за вярност копия:

4.1 на оспореният административен акт;

4.2 на жалбата срещу него;

4.3 на становищата на страните

5. Съображенията на страните

5.1. Съображенията на жалбоподателя:

Жалбоподателят намира, че спорно между страните е обстоятелството, дали г-н И. има пребиваване в Република България.

Намира, че за целите на Регламент (ЕО) № 883/2004 следва да бъде прието, че пребиваването му е в Република България. За обосноваване на този извод излага подробно установените в хода на административното и съдебното производство факти и се позовава на разпоредбите на Член 48, параграф 1 от Договора за функциониране на Европейския Съюз; Член 2, параграф 1, Член 3, б. "з", Член 65, параграфи 1 и 2 от Регламент (ЕО) № 883/2004; съображения 10, 11, 13, Член 5, параграф 1, Член 6, параграф 1, Член 11, параграфи 1 и 2, Член 54, параграф 1, Член 55, параграф 1 и Член 56, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 987/2009 и на тълкуването дадено в Решение U2 от 12 юни 2009г. на Административната комисия за координацията на системите за социална сигурност, относно обхвата на чл.65, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на правата на обезщетение за безработица на напълно безработни лица, които не са погранични работници и които по време на последната си дейност като заети или самостоятелно заети лица са пребивавали на територията на държава – членка, различна от компетентната държава членка; Решение U3 от 12 юни 2009г. на Административната комисия за координацията на системите за социална сигурност, относно обхвата на понятието „частична безработица“, приложимо по отношение на безработните лица, упоменати в чл.65, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета и в Решение от 25 февруари 1999г. по дело C-90/97, т.29; Решение от 17 февруари 1977г. по дело C-76/76, т.17-20 и Решение от 8 юли 1992г. по дело C-102/91, т.21 и 23 на Съда на Европейския съюз.

Намира, че обезщетението за безработица на г-н И. следва да бъде отпуснато от компетентната държава членка, която е тази по местопребиваването му, т.е. Република България.

5.2. Съображения на ответника:

Намира, че Република България не е държавата по последната заетост на г-н И. и не е държавата по пребиваване. Счита, че след като последната заетост на г-н И. е в Италия, то г-н И. няма никаква трудово-правна връзка с Република България, респективно няма осигуряване по българското законодателство след 20.10.2000г., като е пребивавал в Република Италия.

Не оспорва, че Република България е държавата по произход на лицето.

Като относими към спора намира разпоредбите на Регламент (ЕО) № 883/2004; Регламент (ЕО) № 987/2009, тълкуването дадено в Решение U2 от 12 юни 2009г. на Административната комисия за координацията на системите за социална сигурност, относно обхвата на чл.65, параграф 2 от Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета по отношение на правата на обезщетение за безработица на напълно безработни лица, които не са погранични работници и които по време на последната си дейност като заети или самостоятелно заети лица са пребивавали на територията на държава – членка, различна от компетентната държава членка и в Определението по дело C-30/22г. и в Решението по дело C-285/20 на СЕС.

Иска поставянето на следния преюдициален въпрос: Кой е водещият критерий при определяне на компетентната държава – центърът на жизнените интереси на лицето, като се приема, че това е държавата по произход във всички случаи, когато български гражданин работи и се осигурява в друга държава – членка на ЕС, като без значение е трудово-правната му връзка с другата държава – характерът и продължителността ѝ, или водещият критерий за определяне на компетентната държава е трудово-правната връзка със съответната държава, респективно компетентна е държавата, по чието законодателство е осигурявано лицето.

6. Съображенията на съда:

В цитираните в т.2 от настоящото определение решения и определение на СЕС е дадено тълкуване на относимите към осигурения социален риск „безработица“ разпоредби на Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година за координация на системите за социално осигуряване, при факти, различни от разглежданите в настоящото производство, поради което дадените относно приложимите разпоредби на регламентите тълкувания не могат да се приложат по аналогия към настоящия спор, което налага отправянето на преюдициалното запитване.

Поставените преюдициални въпроси по дело С-116/25 са различни от въпросите, на които следва да бъде даден отговор в настоящият спор. Преюдициалните въпроси по дело С-116/25 са за начина на формирането на базата, от която да бъде изчислен размера на обезщетението за безработица, докато по делото предмет на разглеждане от Административен съд Варна, спорът е за това - има ли право безработното лице да търси обезщетение за безработица от Националния осигурителен институт на Република България или следва обезщетението за безработица да бъде отпуснато от институциите на Република Италия и в този аспект – коя е компетентната държава - членка за отпускането на обезщетението за безработица – държавата, в която лицето живее в периодите, в които не полагала труд, т.е. Република България или държавата, под чиито флаг е плавателното средство, на което лицето полага труд, т.е. Република Италия.

От фактите по делото се констатира, че г-н И. е гражданин на Република България и полага труд в Република Италия. Държавата на произход и държавата, в която полага труд са държави членки на Европейския съюз, поради което към спора са приложими разпоредбите на Регламент (ЕО) № 883/2004 и Регламент (ЕО) № 987/2009, т.к. г-н И., като безработно лице, пребиваващо в държава членка на Европейския съюз и полагащо труд в друга държава членка на Европейския съюз попада в персоналният обхват на Регламент (ЕО) № 883/2004.

Регламент (ЕО) № 883/2004 има за цел не да хармонизира, а да установи условията за съществуването на правото на лицата за включването им към схема за социално осигуряване. При определянето на тези условия, държавите членки следва да спазват действащите разпоредби на правото на Съюза. Регламентът съдържа императивно наложена на държавите членка на Съюза пълна и единна система от съгласителни норми, чиято цел е да се избегне едновременно прилагане по отношение на лицата попадащи в персоналният обхват на регламента на няколко национални законодателства и усложненията, които могат да възникнат в резултат на това, както и да не допусне попадащите в приложното поле на този регламент лица да бъдат лишени от защита в областта на социалното осигуряване, поради липса на приложимо по отношение на тях законодателство.

С оглед спецификата и целите на разглежданата регулация, в разпоредбите на Регламент (ЕО) № 883/2004 е предвидено, че условията за съществуването на правото на включване към схема на социално осигуряване, разписани от законодателството на държава членка, не може да имат за цел и да доведат до изключване от приложното поле на съответното законодателство на лицата, за които това законодателство е приложимо по (арг. от Регламент (ЕО) № 883/2004).

Съгласно Член 11, параграф 1 от Регламент (ЕО) № 883/2004 лицата, за които се прилага този регламент, са подчинени само на законодателството на една държава членка. Това законодателство се определя в съответствие с дял II от Регламента.

Стълковителните разпоредби на Регламент (ЕО) № 883/2004 относно приложимото законодателство се основават по арг. от Член 11, параграф 3, б. а от Регламент (ЕО) № 883/2004 на принципа *lex loci laboris*, т.е. всяко лице, което осъществява дейност като заето лице или самостоятелно заето лице в дадена държава членка, се подчинява на първо място на законодателството на държавата членка, в която действително осъществява икономическата си дейност. Предвидени са изключения от посоченото правило, при които се прилага принципът *lex domicilii*, т.е. към лицето се прилага законодателството на държавата по пребиваване. Между предвидените изключения от общия принцип са правото на обезщетение за безработица по чл.65 от Регламент (ЕО) № 883/2004 или при условие, че лицето не осъществява икономическа дейност, правото на обезщетение по Член 11, параграф 3, б. „д“ от Регламент (ЕО) № 883/2004.

Държавата на пребиваване на лицата не е обвързано винаги с мястото на трудовата им заетост. Предвидена е възможност при съобразяването на критериите разписани в разпоредбата на Член 11 от Регламент (ЕО) № 987/2009, за целите на прилагането на Регламент (ЕО) № 883/2004, да бъде определена държава-членка на пребиваване на лицата, различна от държавата – членка, в която полагат труд.

Безспорно е, че в случая държавата, в която лицето полага труд и в осигурителните фондове, на която постъпват неговите осигурителни вноски е Република Италия. От Член 11, параграф 4, изречение първо от Регламент (ЕО) № 883/2004 следва, че Република Италия е държавата членка, чието законодателство е приложимо по отношение на г-н И..

Безспорно е също, че г-н И. в периодите, в които не полага труд в Република Италия и попада в обхвата на понятието „частично безработно лице“ живее в Република България, където е семейството му, жилището му, интересите му, от което следва, че държавата по пребиваването му е Република България.

При съобразяване на правилата относно отпускането на обезщетенията за безработица регламентирани в Регламент (ЕО) № 883/2004, настоящият съдебен състав намира, че му е необходимо тълкуване на разпоредбите на Регламент (ЕО) № 883/2004, относно определянето на компетентната държава членка, институциите, на която следва да отпуснат обезщетението за безработица на г-н И., т.к. не е сигурен кой е приложимият

към фактите по спора критерий, който следва да бъде водещ – дали този формулиран в Член 11, параграф 4, изречение първо от Регламент (ЕО) № 883/2004 („флагът, под който е плавателния съд, на бордът, на който е осъществявало последна заетост безработното лице“), при който компетентната държава е държавата по последната заетост на безработното лице, или водещ критерий е някой от разписаните в Член 65, параграф 1 от Регламента връзка с Член 11, параграф 3, б. „в“ от Регламент (ЕО) № 883/2004 или в Член 11, параграф 3, б. „д“ от Регламент (ЕО) № 883/2004 (държавата, която може да бъде определена като място на „пребиваване“, в която е семейството му, жилището му и всички други негови интереси по арг. от Член 11 от Регламент (ЕО) № 987/2009), т.е. компетентната държава е Република България.

Освен това, предвид съображенията изложени в Решението на директора на ТП – Варна на НОИ №2153-03-39/06.03.2025г., относно 1.липсата на данни, че безработното лице търси работа в Република България и 2.липсата на възможност Фонд „Безработица“ на НОИ да получи от Република Италия в целият ѝ размер, сумата изплатена като обезщетение за безработица на г-н И., следва да бъде поставен въпрос и регламентацията на Член 65, параграф 6 и 7 от Регламент (ЕО) № 883/2004, следва ли да се отразява на правото на безработните лица да получат обезщетение за безработица, като това право им бъде отречено на основание, че 1.не търсят работа в Република България и 2.бюджетът на НОИ ще бъде ошетен, т.к. няма да бъдат възстановени на бюджета на НОИ сумите изплатени на безработното лице от съответните фондове на държавата, в която лицето осъществява трудова дейност.

Съдът предвид фактите по разглеждания в настоящото производство спор, нормативната уредба на ЕС и националната такава и при изпълнение на задължението му да приложи правото на ЕС и да даде съответстващо на правото на ЕС тълкуване на приложимите вътрешноправни норми и на основание чл.267 ДФЕС,

ОПРЕДЕЛИ:

СПИРА производството по адм.д. 633 по описа на Административен съд Варна за 2025г.

ОТПРАВЯ до Съда на Европейския съюз следните преюдициални въпроси:

1.Кое е приложимото съгласно Регламент (ЕО) № 883/2004 национално законодателство и коя е компетентната държава членка, компетентната институция, на която следва да отпусне обезщетението за

безработица, при условие, че заинтересованото лице: 1.е гражданин на Република България– членка на Европейския съюз; 2.притежава собствено жилище в Република България; 3.семейството му (съпругата му) и центърът на жизнените му интереси е Република България; 4.наето е на работа от установен в Република Италия работодател, 5.полага труд като моряк, 6.изпълнява трудовите си функции на борда на плавателен съд под италиански флаг и в териториалните граници на Република Италия (в границите на Европейския съюз) и 7.не е спорно, че осигуровките за осигурителния риск „безработица“ са заплатени от работодателят му в Република Италия?

2.Допустима ли е предвид разпоредбите на Член 11, параграф 4, изречение първо от Регламент (ЕО) № 883/2004, Член 65, параграф 1 от вр. с Член 11, параграф 3, б. „в“ от Регламент (ЕО) № 883/2004 или в Член 11, параграф 3, б. „д“ от Регламент (ЕО) № 883/2004 практика на институциите на държавата – членка, при която е отказано отпускането на обезщетение за безработица на лице, поради това, че не търси работа в държавата членка, пред която е заявило получаването на обезщетение за безработица и осигурителните вноски, които работодателят му е правил, докато е полагало труд, са внесени в осигурителните фондове на друга държава – членка, а не на държавата – членка, от която е поискано заплащането на обезщетението за безработица?

Определението не подлежи на обжалване.

Препис от определението да се връчи на страните.

СЪДИЯ: